

5.

---

11. Ověřte, zda jsou možné následující jaderné reakce:

- α) ${}^3\text{He} + {}^{14}\text{N} \rightarrow {}^{17}\text{O} + \text{p}$
- β) $\text{T} + \text{D} \rightarrow {}^4\text{He} + \text{p}$
- χ) ${}^3\text{He} + {}^{14}\text{N} \rightarrow {}^{16}\text{O} + \text{n}$
- δ) $\text{T} + {}^{14}\text{N} \rightarrow {}^{17}\text{O} + \text{p}$
- ε) ${}^3\text{He} + {}^{14}\text{N} \rightarrow {}^{16}\text{O} + \text{p}$
- φ) $\text{D} + \text{T} \rightarrow {}^4\text{He} + \text{n}$
- γ) ${}^3\text{He} + {}^{14}\text{N} \rightarrow {}^1\text{H} + {}^{16}\text{O}$
- η) ${}^2\text{H} + {}^3\text{H} \rightarrow \text{n} + \alpha$

Předpokládejme, že první částice či jádro nalétává vždy na druhou terčíkovou částici v klidu, u reakcí které jsou možné uveďte i čemu musí být rovna celková kinetická energie vzniklých částic, aby se jednalo o reálný fyzikální proces. Napište také zda se jedná o reakci exoenergetickou či endoenergetickou. Určete v těchto případech velikost celkové hybnosti vzniklých částic.

(Návod: Podle značek doplňte známé charakteristiky jader a částic. Ověřte, zda jsou splněny známé zákony zachování. Odpovědi správně zdůvodněte).

Vsuvka: Znovu si zopakujte zákony zachování, které platí v případě jaderných reakcí (či obecně jaderných přeměn).

---

12. Ověřte, zda jsou možné následující přeměny elementárních částic

α) $\text{p} + \text{n} \rightarrow 2\text{p} + \text{e}^-$	β) $\text{p} + \pi^+ \rightarrow \text{p} + \text{p}$
χ) $\text{p} + \text{n} \rightarrow 2\text{n} + \text{e}^-$	δ) $\text{n} + \pi^+ \rightarrow \text{p}$
ε) $\text{p} + \text{n} \rightarrow 3\text{n} + \text{p}$	φ) $\text{p} + \pi^- \rightarrow \text{n}$
γ) $\text{p} + \text{n} \rightarrow 2\text{p} + \text{e}^+$	η) $\text{n} + \pi^+ \rightarrow \text{p}$
ι) $\text{p} + \text{n} \rightarrow 2\text{n} + \text{e}^+$	φ) $\pi^- + \pi^+ + \text{p} \rightarrow \text{p} + \gamma$
κ) $\text{p} + \text{n} \rightarrow \text{n} + \pi^+$	λ) $\text{p} \rightarrow \text{p} + \text{e}^- + \nu_e$
μ) $\text{p} + \pi^+ \rightarrow \text{n}$	ν) $\text{p} \rightarrow \text{n} + \text{e}^+ + \nu_e$
ο) $\text{p} + \pi^0 \rightarrow \text{p}$	π) $\text{n} \rightarrow \text{p} + \text{e}^- + \tilde{\nu}_\tau$
θ) $\text{e}^- + \alpha \rightarrow 2\text{e}^- + \text{e}^+ + \alpha$	ρ) $\text{n} \rightarrow \text{p} + \text{e}^- + \tilde{\nu}_e$

(Návod: Ověřte na základě známých zákonů zachování kvantových čísel v přeměnách elementárních částic).

Vsuvka: Zopakujte si jednotlivé typy kvantových čísel charakterizujících částice a přiřazení jejich hodnot dle příslušnosti částic do skupin.
